

جبلین درون و برون و سعی دستاورد

به نام یکتا

در آستانه پایان دهه سوم از شکل‌گیری «دستاورد»، ضروری دیدم که یکبار دیگر با مخاطبان و همراهان گرانقدر «دستاورد» سخنی داشته باشم.

در دوره جدید «دستاورد» (یعنی از شماره ۳۴ به بعد)، همواره مینا بر این بوده که سرمقاله‌های دستاورد، عمدتاً تحلیلی از شرایط حاکم بر آموزش طراحی صنعتی کشور باشد؛ مثلاً در شماره ۳۵، بر دانش‌محور ساختن فعالیت‌های تخصصی و آموزشی در طراحی صنعتی؛ در شماره ۳۶ و تحت عنوان «دیزاین یقه ندارد»، بر تمایز ویژه این رشته با سایر رشته‌ها و از جمله رشته‌های هنری؛ در شماره ۳۷، بر مکانسیم‌های داوری و ژورمان‌های پایان‌نامه‌ها و پروژه‌های طراحی صنعتی؛ در شماره ۳۸، بر عدم انعطاف دینامیک آموزش دیزاین در کشور؛ و نهایتاً در شماره ۳۹ بر شتون لازم در معلمی دیزاین، اخگری که باید باشد، سخن به میان آمده است. لیکن در برهه‌هایی، این توجه ناچاراً به سمت خود «دستاورد» و سرنوشت آن معطوف شده است. مثلاً در شماره ۳۴ (تابستان ۹۵) و به‌عنوان اولین شماره از دوره جدید، ضمن مروری بر تاریخچه این نشریه از سال ۶۹، از تجربه دیرروز و مسیر آینده «دستاورد» سخن به میان آورده شده است و همان‌طور که در طرح روی جلد این شماره به‌صورت نمادین درج شده، دستاورد، آن سال، جوانی بوده در میانه دهه دوم و سوم زندگی، با کوله‌ای بزرگ از تجربه‌ها که مسیر خود را هموار نمی‌بینید. لیکن دارای عزم بوده، دل در گرو آینده و افقی درخشان و پرشکوه سپرده دارد. شماره ۳۴ «دستاورد»، پس از دو سال توقف، مجدداً و به همدلی و اعتماد مدیران وقت دانشگاه و اعضای محترم هیئت تحریریه و تیم خوب اجرایی دستاورد مجدداً به نشر رسید و مصمم شدیم که فعالیت خود را از نو آغاز کنیم و اکنون پس از شش شماره و برای شماره ۴۰، در آستانه تحولات دیگری قرار گرفته‌ایم که ضروری‌ست با مخاطبانمان (جامعه طراحان صنعتی کشور) در میان گذاشته شود.

هر وجودی حیاتی، ناگزیر از رشد و تعالی است. «دستاورد» نیز به‌عنوان نشریه‌ای که در ۳۰ سال گذشته، حیات خود را از پس افت و خیزها، بی‌مهری‌ها و پرمهری‌ها و قرابت‌ها و غرابت‌ها حفظ کرده، از این قائده مستثنی نبوده و نیست. بنابراین، پرسش‌های اساسی در برابر این نشریه، به‌عنوان نخستین و تنها نشریه تخصصی جامعه طراحی صنعتی کشور، این بوده که رشد «دستاورد» چه باید و/یا می‌تواند باشد؟ مثلاً اگر «دستاورد» به‌عنوان یک نشریه تخصصی به یک نشریه علمی دگردیسی باید آیا برای این نشریه، این یک رشد محسوب می‌شود یا منحصراً مصداق تعویض ردایی با ردایی دیگر است؟ چه اشکالی پیش خواهد آمد اگر «دستاورد» همان تخصصی‌ای که در ۳۰ سال گذشته بوده، بماند؟ لیکن از دل این تلاطم‌های مبهم، پرسش مهم دیگری جوانه زد که چرا خود را به اسارت دوگانه و موهوم علمی یا تخصصی شدن گرفتار آوریم؟ احتمالاً چه مشکلی پیش می‌آید اگر «دستاورد» هم علمی باشد و هم تخصصی؟ مگر در دوره جدید غیر از این بوده است؟ خوب چرا «دستاورد» رسماً نشریه علمی-تخصصی طراحی صنعتی کشور نباشد؟ بر اساس بند

سرمقاله

ماده ۲ آیین‌نامه جدید نشریات، نشریه علمی نشریه‌ای است که با هدف گسترش ارتباطات علمی، هدفمندسازی پژوهش و فناوری، پیشرفت و ترویج علم، یافته‌های تازه و دستاوردهای پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای را در قالب مقاله‌های علمی در دوره و شماره‌گان منظم منتشر می‌نماید. خوب! مگر دستاورد غیر از این بوده است؟ همچنین، براساس بند ۲-۴ ماده ۲ آیین‌نامه جدید نشریات علمی، مقاله علمی گزارشی دقیق از فعالیت‌های پژوهشی اصیل، فناوری و یا ترویج و عمومی‌سازی علمی است که توسط یک یا چند پژوهشگر انجام گرفته، از دو ویژگی اصالت و ابداع برخوردار بوده، با هدف پیشبرد مرزهای علم و فناوری، انتشار یافته‌های پژوهش و فناوری یا ارتقای سطح دانش بهره‌برداران ارائه شود. مگر دستاورد غیر از این منتشر کرده است؟ براساس بند ۲-۵ ماده ۲ همان آیین‌نامه، مقالات پژوهشی، مروری، کوتاه، مطالعه موردی، روش‌شناسی، کاربردی، نقطه‌نظر، مفهومی، فنی و ترویجی از جمله مقالات مورد پذیرش است و دستاورد تقریباً پوشش نسبتاً کاملی به اکثر انواع مقالات مذکور داده، به‌عنوان یک نشریه تخصصی، گرایش‌های متنوع طراحی صنعتی را پوشش داده است. بر مبنای همین استدلال، تقاضای «دستاورد» به شماره ۱۲/۷۲۲۹ مورخ ۹۶/۰۷/۱۷ به همراه کلیه مستندات لازم برای اخذ مجوز نشریه علمی از دبیرخانه کمیسیون نشریات علمی کشور مستقر در مرکز برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارسال شد. لیکن پس از پیگیری‌های مکرر پاسخ این بود (به شماره ۲۱۲ مورخ ۹۷/۰۱/۰۶) که کمیسیون نشریات در حال تدوین آیین‌نامه جدید بوده، با بررسی نشریات تا تصویب آیین‌نامه جدید، موافقت ندارد. یک سال بعد، سرانجام آیین‌نامه جدید نشریات علمی وزارت عتف به شماره «عتف-۳۱۰۴-۳» مورخ ۹۸/۰۲/۰۲ به تصویب رسید و ابلاغ شد. لیکن شرایط به نحوی در آیین‌نامه جدید تغییر کرده بود که باید تغییراتی در ساختار نشریه ایجاد می‌شد و از جمله این تغییرات، کمیته تعداد مقاله در هر شماره از نشریه بود. در آیین‌نامه جدید، معیار ۲۴ مقاله در سال، کمیته قابل قبول برای تعداد مقالات تعیین شده است در حالی که براساس آیین‌نامه قبلی، «دستاورد» با شش مقاله در هر شماره بسته می‌شد. همچنین، مقالات ترجمه‌ای که براساس آیین‌نامه قبلی (هر شماره یک مقاله) قابل پذیرش بود در آیین‌نامه جدید قابل تعریف نبودند.

دستاورد در چالش و تلاش تأمین مقالات خوب برای دستاورد بود که امواج پاندمی کرونا از همین نزدیکی‌ها تا دورترین مرزهای کشور را درنوردید و فراگیر شد. خیلی از فعالیت‌ها و از جمله فعالیت‌های پژوهشی با موانع جدی برخورد کردند و اگر متوقف هم نشده باشند نرخ انجام آن‌ها کند شده بود. این مسئله قابل پیش‌بینی بود که وقتی مسئله جان‌مطرح باشد اولویت‌های دیگر به عقب رانده خواهند شد و امر پژوهش و پیامدهای نشر محصولات آن نیز، از این قائده مستثنی نیست. جمع‌بندی این که پاندمی کرونا و تعویق برنامه‌ها و اقدامات محققان حوزه دیزاین برای تولیدات علمی از یک سو و از سوی دیگر تأمین الزامات آیین‌نامه جدید کمیسیون نشریات وزارت عتف مبنی بر علمی بودن نشریه (مثل دو برابر شدن تعداد مقالات برای دستاورد) چالش‌های جدیدی را پیش روی دستاورد قرار داد. به منظور عبور از این بحران، دستاورد به صورت حضوری و مکاتبه‌ای و نیز از طریق شبکه‌های اجتماعی، تقاضای تأمین مقالات علمی خود را نزد اعضای محترم هیئت‌های علمی دانشگاه‌های کشور، طراحان، دانشجویان و پژوهشگران حوزه طراحی صنعتی برد. عده‌ای این فراخوان را به گرمی پذیرفتند و مقالات خود را برای نشر به دستاورد سپردند. اینک که شماره ۴۰ نشریه به چاپ رسیده، از همت نویسندگان محترم صمیمانه قدردانی می‌کند و دوباره تقاضای مشارکت عالمانه همه اساتید، مدرسان، طراحان، مهندسان، دانشجویان، صنعتگران، فعالان و پژوهشگران گرایش‌های متنوع طراحی صنعتی را در تحکیم این بنای ۳۰ ساله مطرح می‌نمایم.

محمد رزاقی

سر دبیر و مدیرمسئول نشریه دستاورد